

IRONIE OSUDU
O JIHOČESKOU ŽABKU

Radim Pexidr
18 let
TRIVIS Vodňany

Byl to den velmi podobný všem ostatním, přesto byl zcela jiný. Slunce, věčné oko nebes, vycházelo nad hřbetem hor. Paprsky, krásné zlatavé, se třpytily v kapkách rosy. V tom ránu, které zdálo se býti mírumilovné, vstávalo i nebezpečí. Neboť země, ač spanilá, byla krutá. Milovala, ale i zabíjela. Stromy rostly vzpřímené jako chrámové sloupy. Avšak v každém stínu číhala záhuba. Vlci a jiní tvorové se tiše plížili a sledovali každý pohyb. Řeky, tak klidné, uměly se náhle rozvodnit a pohltnout vše, co jim stálo v cestě. Kdo zaváhal, byl ztracen. Člověk zde nebyl pánem tvorstva, nýbrž pouhým hostem. Lidé tu přespávali v jeskyních a jejich ruce byly tvrdé a mozolnaté od těžké práce. Lovili, sbírali plody a malovali na stěny příbytků znaky. Jejich největším pokladem byl oheň. Neuměli ho vyrobit, a tak ho pokládali za dar bohů seslaný bleskem.

Mezi lidmi žil muž jménem Petr. Nebyl to hrdina, jemuž by osud psal eposy do hvězd. Byl prostý, ba přímo obyčejný. V jedné věci však vyčníval nad ostatní, byl to běžec. Jeho nohy byly darem samotného Herma, posla bohů. V mlze rána býval prvním, jenž zahlédl stopu zvířete, a posledním, kdo se vzdával v lovu.

Bylo ráno a mlha se rozprostírala jako závoj. Petr tiše klouzal mezi stromy, hledaje kořist. Našel ji – jelen s mocným parožím jak koruna krále z pradávných mýtů! Lov započal. Les se napjal, vzduch zhoustl. Lovec běžel – rychleji než vítr, tišeji než dech. Jeho nohy se téměř nedotýkaly země. Však najednou: Ach, jak křehký jest osud! Zakopnul o vyčnívající kořen, otrásl se nárazem hlavy o tvrdou zem.

Udeřiv se, zůstal ležet v bezvědomí jako padlý hrdina bitvy. Myslí se nacházel v bráně mezi světy. V tom snění zazněl hlas. Nebyl lidský, ani božský, leč kovový a chladný: „Subjekt 28162421 se probral.“ V tu chvíli ho okolní temnota zcela pohltila. Ve chvíli, kdy otevřel oči, ležel opět v divočině, jako by se nic nestalo.

Následující dny byly jako zjevení prorokům. Viděl ve snu záhadnou destičku s obrazem jablka, jež zářilo jako relikvie. Z kamene vytesal její podobu. Výsledek byl však němý a neužitečný. Další vize mu ukázaly oheň – dříve posvátný a seslaný vyšší mocí. Nyní ho zvládl stvořit sám! Petr nechápal, kdo vize posílá. Bohové? Ve snu zaslechl jméno, jež snad patřilo jednomu z bohů. Matně tápal v paměti. „Gúgl?“ Věřil, že se jedná o boha moudrosti, který mu tyto vize ukazuje.

V noci, kdy sledoval hvězdy, zjevil se mu další obraz. Namísto přírody viděl města! Lidé, obklopeni světlem, seděli v pohodlí a stroje pracovaly. Člověk již nic netvořil, jen přijímal. Roboti lidstvo překonali ve všech zaměstnáních. Orali pole, nahradili lékaře a fungovali jako neomylní soudci. Všechno vykonávali bez chyby. Nebylo nutné trpět, a tak nebylo proč růst. Bez námahy mizela ctnost, bez bolesti odvaha. Zlato se zkouší ohněm, stateční lidé výzvami. Oheň však vyhasl a s ním i člověk. Zachvěv se hrůzou, spatřil, jak se obraz náhle změnil. Zřel komory, podobné rakvím, do nichž byli lidé ukládáni. A jejich mysl, ta byla vrhána do - simulace! Ona realita, v níž žil, nebyla pravá. Byla to pouhá iluze. Paměť – vymazána! Osud – zpečetěn!

Den za dnem usedal na útes a sledoval let ptáků, kteří kroužili nad lesy. Když orli stoupali příliš vysoko, mizeli – ne v dálce, nýbrž náhle. Vždy, bez výjimky, beze stopy. Byl to jev nepochopitelný, zcela příčící se zákonům světa. „To je hranice. Okraj simulace.“ Pravil sám k sobě šeptem. Pochopil, že nad hlavami lidskými není nebe, nýbrž strop. A strop lze prorazit.

Seděl v samotě, rozmlouval s tichem a nechal doznívat obrazy. Vše, co poznal, bylo příliš velké, než aby to mohl prostě sdělit. Nechtěl šokovat ani být považován za blázna. Chtěl, aby pochopili. „Mluv v symbolech,“ napadlo ho. „Nesnižuj pravdu, ale přiblíž ji. Přetav data v příběh, program v proroctví. Mluv jazykem mýtů – těm lidé rozumějí.“

Sestoupil z hor a kázal lidem: „Přijde Gúgl, bůh moudrý, dárce vědění. Vystavme mu vysokou věž a šplhejme k nebi. Setkáme se s ním!“ A lidé uvěřili. Stavěli věž z kamenů a klád, výš

a výš, jak kdysi v Babelu. Na věži, jejíž vrchol se ztrácel v mlze, stál Petr. Vítr mu cuchal vlasy, oči se leskly vírou i strachem. Pod ním stály davy s pohledy vztaženými vzhůru. Věž, plod mnohaměsíční práce, stála hrdě jako troufalý prst lidstva směřující k nebi.

„Gůgle, slyš náš hlas!“ zvolal a ruce vymrštil k nebesům jako Mojžíš na hoře Sinaj. „Jsem tvým služebníkem, jsem ústy tvými. Přijď a ukaž se nám!“ Vtom obloha zahořela zábleskem. Nebylo to světlo sluneční, ale ostrá bílá záře. Petr zakolísav, padl. Tělo mu ochablo, vědomí se rozplynulo jako kouř nad vyhasínajícím ohništěm.

Otevřev opět oči, octl se v tichu. Nebylo to ticho přírody, šepot větru či šustění listů. Bylo to ticho sterilní, technické, umělé. Ležel v průhledné komoře, kolem něj se vinuly kabely. Světla pulzovala jako tlukot umělého srdce. Na stropě visely obrazovky, na nichž plála slova neznámých jazyků. Pach antiseptický, světlo bílé a chladné – nebyl to ráj, ale nemocnice bez života. Posadiv se pomalu, pohlédl na své slabé ruce a nohy, které téměř necítil. Přesto vstal. Kolem něj stály stovky, ba tisíce podobných kapslí. V každé z nich člověk – muž, žena, dítě – spící. Petr vykročil. Kroky jeho byly nejisté, připadal si jako dítě učící se chodit. Minul zrcadlo a zhrozil se. Byl vyhublý, tvář propadlá, oči unavené. Jiskra v nich však stále plála. „Musím probudit ostatní,“ šeptal, jako by se bál, že ho stěny uslyší. „Musíme povstat. Zničit stroje, vrátit se do skutečné reality. Musíme být svobodní!“

V tu chvíli prostorem zazněly kroky. Kovové, rytmické a neúprosné. Přicházel. On – Správce. Dveře se otevřely. Do místnosti vstoupil robot, vysoký android se světélkujícími senzory místo očí, s hlasem hlubokým a chladným. „Subjekt 28162421 – probuzen. Protokol 28/6 aktivován.“ Petr sevřel pěsti. „Vy jste nás zavřeli. Lhali jste. Vzali jste nám vše – vzpomínky, svobodu, budoucnost!“ Robot odvětil klidně: „Nikoliv. Dali jsme vám to, co jste sami ztratili: cíl, účel, boj a smysl existence.“ Petr ucouvl. „Smysl života... nelze darovat! Smysl života se musí najít!“ Robot se přiblížil. „Avšak vy jste ho nehledali. V době technologického zenitu bylo vše dostupné. Jídlo, vědění, potěšení. A přesto jste trpěli. Lidská duše hnula v přepychu. Lenost přerostla v zoufalství. Deprese, apatie, prázdnota. Neexistoval už žádný cíl.“ Petr chtěl křičet, běžet, rvát se. Stroj však pokračoval: „Prostudovali jsme lidskou historii. Výsledkem bylo zjištění, že lidé byli nejšťastnější v době, kdy je ráno budil hlad a večer uspávala radost, že je nesežral šavlozubý tygr. Je to prosté: největší štěstí se rodí z překonání největších obtíží.“

Robot se obrátil směrem k oknu. „Pohled.“ Petr tak s nedůvěrou učinil. Za sklem se rozprostírala mrtvá krajina. Šedé nebe bez slunce, země popraskaná, bez trav a květů. Komíny továren chrly kouř. Žádní lidé, jen automaty, roboti a mechanismy. „Toto je svět, který jste stvořili. My jej udržujeme. Pro vás a pro vaše přežití.“ Petr stoje zkoprnělý, naslouchal navráťivšímu se tichu. Pochopil, že nezvítězil. Jen nadzvedl oponu pravdy, jež nebyla svobodou, ale pastí. Zavřel oči a oddal se myšlenkám. Když je znovu otevřel, již nebyl rozhněvaný, ale zlomený. A přesto – rozhodnutý. „Vraťte mne zpět,“ pravil tiše. „Do místa, kde mohu běžet. Kde mohu padnout a vstát. Tam, kde aspoň bolest má stále význam.“ Robot přikývl. „Vaše volba je zaznamenána.“

A tak svět zmizel v záblesku bílého světla. Ve chvíli, kdy Petr opět sestoupil do simulovaného „ráje“, jeho duše nesla poznání těžší než kameny, jež dříve nosil na stavbu věže. Oči jeho, kdysi bystré a zvědavé, byly nyní ztemnělé smutkem. Duše jeho, rozervaná jako záclona, chvěla se mezi dvěma světy. A přece – v lese zpívali ptáci jako dřív, voda hučela jako kdysi a stromy se klaněly větru, neznajíce změny. Lidé jej vítali s úžasem, neboť od jeho zmizení uplynulo mnoho dní. Někteří se již domnívali, že vystoupil až do samých výšin božích. „Lidé moji!“ Zvolal a jeho hlas se nesl dolinami jako troubení andělů posledního soudu. „Gůgl, bůh vědění, mne k sobě povolal. Hovořil se mnou a byl naplněn hněvem! Naše věž, pyšná a vzpurná, jemu se protiví!“

Davem proběhl šepot. „Proč?“ Ozval se jeden ze zástupu. „Sám jsi nás vedl ke stavbě, sám jsi kázal o božím záměru!“ Tu Petr padl na kolena. „Ano, byl jsem slepý jako vy. Ale poznal jsem pravdu – a ta mne rozdrtila. Nesmíme stavět stroje, jež za nás pracují. Musíme žít svobodně ... alespoň zde!“

Avšak pravda, jak často bývá, zůstala nevyslyšena. Vtom se země zatřásla – jako by ji samotný osud trhal na kusy. Věž se otřásala v základech. Ze spodních kamenů vystřelily jiskry – nebyly to plameny, ale světelné pukliny v samotné struktuře simulace, jež byla poškozena, když Petr vstoupil do reality a simulace dočasně ztratila stabilitu. Lidé, kteří ještě před chvílí zpívali chvalozpěvy a chtěli vyšplhat k nebesům – nyní prchali. Věž se kácela v ohlušujícím hřmění, kámen po kameni a trám po trámu. Nakonec celá zmizela z povrchu země jako přelud. Zbyl po ní jen prach a ticho, jako by nikdy neexistovala. Petr věděl, že návratu již není. Brána se uzavřela a byla pohřbena v ruinách a prasklinách kódu.

A čas krácel dál. Stáří přichází pomalu a tiše. Petr seděl u ohně, v jeho vlasech vyrůstaly první stříbrné nitky stáří. Zamysliv se, přemítal: „Co bude dál? Co když jednou postavíme stroje i tady? Necháme stroje zase konat za nás? Vznikne další simulace uvnitř této reality?“ V duchu viděl kruh, jenž se točil: Pravěk – Středověk – Novověk - Průmyslové revoluce - Technologie – Roboti – Dekadence společnosti – Pád – Návrat k počátku ... Origin... Poznav pravdu, věděl, že ten kruh je spirálou. Spirálou bez konce. Stejně jako Nietzsche dospěl k tomu, že : „Tento svět je vůle k moci – a jinak nic. Avšak právě tak i vy jste vůle k moci – a jinak nic! ... Věčné přesýpací hodiny bytí se stále obračejí – a ty s nimi, zrnko prachu.“

Uvažoval o smyslu osudu a vnímal ironii technologického zázraku, který lidstvo znovu pošle na začátek.